

PAPERS

d'Educació de Persones Adultes

65

Immigració, diàleg entre cultures

EDITORIAL

Un país diferent, una educació millor

TEMES A DEBAT:

IMMIGRACIÓ, DIÀLEG ENTRE CULTURES

Models d'èxit i de fracàs en la intervenció social i educativa dels immigrants (Ramón Flecha)

Identitats múltiples i societats multiculturals: cap a nous models dialògics de ciutadania (Olga Serradell)

Voluntariat immigrant (Bernat Oró)

L'educació dels fills i les filles de les persones immigrants (C. Garcia Yeste, N. Martín, M. Sampé)

EXPERIÈNCIES

Matemàtiques per a tothom. L'eina *Inbalance* (Javier Díez-Palomar)

Mares (Carme del Arco)

RECENSIÓ

Legados. La historia de la segunda generación inmigrante

PAPERS és una publicació de l'Associació per l'Educació de Persones Adultes (AEPA).
Via Laietana, 41, 1r 1a. 08003 Barcelona.
Telèfon 93 310 7715. Fax 93 310 0547.
E-mail: a.e.p.a@suport.org

COORDINACIÓ: Esther Cañada i Miquel Fort.
EQUIP DE REDACCIÓ: Montserrat Fisas, Alfons Formariz,
Miquel Fort, Maria Padrós, Andreu Pagès, Núria Valls, Esther
Cañada, Laura Ruiz, Cristian Pulido.
EQUIP COL·LABORADOR: José Beltrán, Joana Colom,
Sebastià Poy.
MAQUETACIÓ: José Ángel Borlán.

PVP: 3 euros. **PAPERS** no es responsabilitza necessàriament
de les opinions que continguin els articles signats.
D.L.: B-43630-86
Amb el suport de:

EDITORIAL

- 4 Un país diferent, una educació millor

TEMES A DEBAT:

IMMIGRACIÓ, DIÀLEG ENTRE CULTURES

- 5 Models d'èxit i de fracàs en la intervenció social i educativa dels immigrants (Ramón Flecha)

- 7 Identitats múltiples i societats multiculturals: cap a nous models dialògics de ciutadania (Olga Serradell)

- 9 Voluntariat immigrant (Bernat Oró)

- 11 L'educació dels fills i les filles de les persones immigrants (C. Garcia Yeste, N. Martín, M. Sampé)

EXPERIÈNCIES

- 13 Matemàtiques per a tothom. L'eina *Inbalance* (Javier Díez-Palomar)

- 14 Mares (Carme del Arco)

RECENSIÓ

- Legados. La historia de la segunda generación inmigrante

Un país diferent, una educació millor

Els darrers vint anys han vist canviar la població de Catalunya d'una manera accelerada. Som més i més diversos. És prou veritat –i fa molt temps que s'ha dit– que Catalunya és un país que està conformat per molt diverses aportacions de població, ja des de l'Edat Mitjana i el segle XVI, sense anar més lluny. El segle XX, sobretot la segona meitat, va ser el de les gran migracions peninsulars. I darrerament persones d'arreu del món, sobretot d'Amèrica Llatina, el Marroc o Romania, s'han establert entre nosaltres fins arribar a ser aproximadament el setze per cent de la població total. La rapidesa del fet ha estat sens dubte sensacional comparada amb les migracions a d'altres països europeus com ara França o Alemanya. Això ha plantejat diversos desafiaments econòmics, urbanístics, socials, educatius,... tant per als que arribaven com per als que ja residien a Catalunya.

Des del punt de vista educatiu s'han assajat diverses solucions a les situacions noves que comporta la diversitat a les escoles i instituts, però la majoria de les vegades hi ha aflorat la por, el prejudici, la prova i assaig a veure què passa, en lloc de reconèixer i acceptar que aquest és el nostre país i el nostre futur, divers, complex, encara més ric en llengües del que ja era, amb el qual hem de treballar a partir d'ara i en els propers decennis. Massa vegades s'ha carregat la culpa de les disfuncions, preexistents, en el sistema educatiu en les noies i els nois que acabaven d'arribar i en les seves famílies. Les propostes segregacionistes i les propostes distribuïdores posades en pràctica a algunes escoles i instituts no han fet més que augmentar els brots i els partits racistes que deien que pretenien evitar i no han millorat

substancialment els resultats educatius ni de l'alumnat nouvingut ni del conjunt de l'alumnat de Catalunya.

Pel que fa a l'educació permanent és potser un dels camps que han estat més treballats, si més no en alguns aspectes com el de la llengua catalana. La tasca de les administracions, de moltes entitats, de sindicats, etc. per introduir en la llengua i la cultura del país ha estat ampla i sostinguda. Ara bé, la formació relacionada amb el treball, que pateix els efectes de la crisi i afecta especialment aquelles persones amb menys formació, segueix essent l'únic camí per a aconseguir sortir de les situacions de precarietat laboral que estan menant a l'atur i a la marginació desenes de milers de persones al nostre país.

Aquest número de **PAPERS** vol fer una contribució a la reflexió sobre la diversitat cultural a través d'experiències de col·laboració de persones nouvingudes en entitats de formació de persones adultes, de reflexions sobre la diversitat en la pròpia identitat, de la participació de famílies nouvingudes en la formació dels seus fills i de la presentació de models d'èxit (i de fracàs) en la intervenció social i educativa. Perquè, en definitiva, les coses, en l'àmbit de l'educació es poden fer bé, no solament "més bé". Hi ha prou experiències de bones pràctiques, de models que han portat a millorar el conjunt de l'escola –perquè el que interessa i es pot aconseguir és una bona educació de qualitat per a tots els nens i totes les nenes, per a totes les persones adultes, sigui quin sigui el seu origen– com perquè tots plegats, de l'administració fins a cada escola i entitat, transformem la situació de pessimisme que massa vegades transmeten els agents del sistema educatiu. Les maneres de fer les coses bé ja hi són.

PAPERS
d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A b r i l
2 0 1 1

4

Models d'èxit i de fracàs en la intervenció social i educativa dels immigrants

Ramón Flecha

Durant molts anys va ser un discurs dominant a l'estat espanyol el model de la distribució forçada d'immigrants. En el cas de l'educació es va arribar a atacar escoles gueto i redistribuir forçadament les noies i nois a altres escoles. Se suposava que així desapareixien o disminuïen sensiblement el fracàs escolar i els problemes de convivència de l'escola d'origen. No obstant, l'experiència anterior d'altres països en aquest tema, rigorosament analitzada i avaluada per la comunitat científica internacional, demostrava que aquest model portava no només a l'augment del fracàs escolar i als problemes de convivència, sinó també a un nou tipus de racisme (a vegades anomenat racisme postmodern) i, en el límit, al vot xenòfob.

Basar-se en suposicions, en ocurrències, en comptes de fer-ho en evidències científiques dels resultats anteriors, genera sempre fracàs. Efectivament, també ara hi ha a l'estat espanyol les zones on es va iniciar aquí aquest model de redistribució i són també les zones on han nascut i tenen més vots opcions polítiques explícitament xenòfobes. No són les i els polítics els que han creat les ocurrències, són uns quants catedràtics i experts espanyols que han guanyat moltíssims diners i immerescut prestigi en els mitjans de comunicació fent negoci a costa del fracàs escolar i social de milions de nens i nenes, i del fracàs del propi sistema educatiu especialment amb els sectors socials més vulnerables.

El problema clau d'aquesta ocurrència de la redistribució està en la seva mateixa base: afirma i publicita que la causa dels baixos resultats i dels conflictes és la presència d'immigrants. Com no podia ser d'una altra manera, la població que es considera autòctona reacciona rebutjant tenir aquestes persones immigrants (que el model afirma que crea els problemes) a prop dels seus nens i nenes, de les seves famílies. Pel contrari, les evidències de la comunitat científica internacional demostren que els països que més avancen i els centres educatius de més nivell d'excel·lència tenen una diversitat cultural que valora positivament.

La Universitat de Harvard té oficines que es preocupen de que hi hagi la major heterogeneïtat possible a cada una de les seves aules. Afirma i escriuen que la societat actual és cada vegada més diversa. A qualsevol empresa hi haurà cada vegada més persones treballadores de diferents cultures, llengües, creences, opcions sexuals, tipus de família, etc. Només es pot formar les persones capaces de treballar i viure bé en aquests grups humans diversos, i liderar-los, si tenen ja des de l'educació infantil i durant tot el procés educatiu en les seves aules la mateixa heterogeneïtat que tindran en el futur en les seves empreses, grups d'amics, inclús famílies.

Hi ha escoles a Catalunya, com el CEIP Verge de Montserrat de Terrassa, que ja han demostrat que es poden aconseguir grans èxits acadèmics amb alumnat immigrant provinent de zones desafavorides. La condició és considerar la diversitat com una riquesa (tal com ho fan a Harvard)

i no com un problema. A més a més, els nens i nenes que tenen, des d'edats primerenques, companys i companyes de diferents cultures en les seves aules estan adquirint unes competències que seran imprescindibles per dirigir grups humans en el futur i que no s'estan adquirint en els centres educatius on tothom o quasi tothom és blanc.

Molta gent es queixa a l'estat espanyol de què fem moltes lleis educati-

ves, que cada nou govern vol fer la seva en comptes de l'anterior. Aquesta queixa és un error. El problema no és si fem moltes lleis o poques, sinó si estan basades en evidències científiques o no. Quan fem una llei de salut, el debat no és sobre els tractaments a donar a cada malaltia, aquesta tasca li correspon a la comunitat científica internacional i a les i els professionals de la medicina que s'han format en les evidències. El debat quan fem legislacions de salut és sobre si més pública o més privada, qüestions que sí que representen diferents opcions socials i ideològiques.

Quan a l'estat espanyol fem una llei educativa, la qüestió dels tractaments, de les actuacions ha portat a què les aules

La Universitat de Harvard té oficines que es preocupen de que hi hagi la major heterogeneïtat possible a cada una de les seves aules

i a les escoles es converteixen en motiu de debat polític i ideològic. Un professor de Harvard, el més reconegut en temes d'acció afirmativa en educació amb grups culturals, va visitar fa uns quants anys Barcelona. Es va quedar espantat al llegir la premsa i veure que aquí debatíem si era millor la selectivitat o la revàlida, dues formes de selecció universitària que ell va qualificar de molt dolentes. Però es va quedar encara més espantat de què aquí una de les dues opcions era d'esquerres i una altra de dretes, després ja es va anar adonant que a l'estat espanyol, com que no teníem base científica en educació, i alguna cosa havíem de discutir, posàvem una cosa a la dreta i una altra a l'esquerra i ja teníem ambient. Aquests debats donaven prestigi només als autors que es situaven en una o altra opció amb els corresponents seguidors i seguidores que s'adcrivien per opció ideològica.

El mateix professor de Harvard va dir que aquí educàvem els nois i noies en classes i centres homogenis i després ensenyàvem als i les professionals les diferents cultures per tal de que poguessin exercir bé la seva tasca. També va dir que en els països on la qüestió intercultural estava més avançada es preocupaven de què els nens i nenes estiguessin en classes multiculturals, que fessin des de petits i petites amics i amigues de diferents cultures.

Per sort, ara estem vivint una revolució meritocràtica de les nostres universitats. Els catedràtics que han promogut les seves ocurrències generant gran fracàs de molts grups culturals no tenen mèrits científics internacionals, ningú els coneix més enllà dels Pirineus. Amb relativa rapidesa, estan sent substituïts per persones que tenen un gran currículum a nivell internacional, que es basen en evidències i no en ocurrències i que no negocien amb elles.

Aquests autors i autores internacionals saben actuacions d'èxit que transformen la diversitat cultural en pujada del nivell (en comptes de baixar-lo), en una millor convivència (en comptes de conflicte) i que demostren que per la nostra població "autòctona" és una gran avantatge poder desenvolupar des de petits i petites competències imprescindibles en el món actual i, més encara, en el món futur. A mesura que els governs i la premsa vagin substituïnt a les persones ocurrents per les persones científiques, els resultats educatius i la convivència cultural a les escoles i a la societat no pararan de millorar.

Estem en uns moments de greu crisi econòmica, social i política. Un lema recorre Europa: s'ha de fer més amb menys. Cada vegada més persones corren el risc de quedar-se no només sense ocupació i sense subsidi, sinó també sense assistència sanitària. Cada vegada més nens i nenes corren el risc de quedar-se no només sense els aprenentatges instrumentals necessaris per sortir endavant a la societat actual, sinó també d'atenció mèdica quan estiguin malalts.

Les actuacions d'èxit demostrades per les evidències de la comunitat científica internacional aconseguen treure els màxims resultats educatius i socials a cada euro invertit. Amb el pressupost d'una escola gueto de 45 alumnes, s'ha aconseguit l'èxit de la mateixa escola amb 225 alumnes. Per tant, el cost per alumne ha disminuït molt. El fracàs i l'exclusió social són molt cares per als nens i les nenes, i també per a la societat. Amb el pressupost que s'inverteix en alguns barris gueto, basant-lo en actuacions d'èxit, es poden aconseguir molts millors resultats en educació, salut, ocupació, participació i vivenda. El problema és que fer-ho així acaba amb el negoci dels ocurrents que viuen de la pobresa i el fracàs i els seus teixits clientelars. Per això hi ha moltes resistències

L'educació de persones adultes transformadora juga un paper fonamental en aquest procés. La formació de familiars és un requisit imprescindible per assegurar l'èxit dels seus nens i nenes a l'escola i a la societat. A més a més, a l'educació de persones adultes transformadora fa temps que es considera la diversitat cultural com una riquesa i no com un problema. Donades les convulsions actuals dels sistemes sanitaris europeus, l'alfabetització de la salut (*health literacy*) s'està convertint no només en un àmbit formatiu sinó també en una qüestió de supervivència.

Totes les persones que es mouen no només per poder i diners, sinó també per sentiments i valors, quan són professionals de l'educació, fan d'aquest àmbit una activitat transformadora que millora les vides de totes les persones. Contra l'actual crisi, el millor recurs que té la humanitat són els sentiments i la solidaritat. Quan aquests sentiments van acompanyats d'una sòlida base científica internacional, la transformació resultant il·lusional no només els nens i nenes i els seus familiars, sinó també els familiars que la porten a terme.

Identitats múltiples i societats multiculturals: cap a nous models dialògics de ciutadania

Olga Serradell

A la Catalunya del segle XXI el model de societat culturalment homogènia ha quedat obsolet. No obstant, les societats multiculturals requereixen anàlisis que identifiquin els elements que contribueixen a la millora de la convivència i de les condicions de vida de les persones estudiades. Davant d'aquesta necessitat de realitzar anàlisis rigoroses i que tinguin utilitat social, conceptes com el d'identitats múltiples donen nom i legitimitat a una realitat que els agents socials fa temps que perceben i amb la qual viuen: la pluralitat d'aspectes amb els quals ens identifiquem en societats multiculturals, globalitzades i dinàmiques.

La comunitat científica internacional ja va posar sobre la taula aspectes fonamentals que diferencien la societat industrial de la societat de la informació. D'una banda els canvis estructurals en l'economia, la gestió del coneixement; de l'altra els canvis en la vida quotidiana dels individus, en la manera de relacionar-se i de fer front a noves realitats multiculturals. En la seva crítica a la modernitat, Alain Touraine (1) iniciava una important contribució a l'entorn de la capacitat de mobilització i acció dels subjectes; Ulrich Beck (2) parlava de segona modernitat i de reflexivitat en un moment de canvi estructural, quan començaven a quedar obsoletes les antigues estructures, s'ampliaven les opcions dels individus i augmentaven els riscos personals i planetaris. Aquesta transició cap a un nou model de societat ha arrossegat fins avui, elements i estructures de l'antic règim que dificulten el canvi. Tot i així, estan sorgint alternatives en diferents punts del planeta (des de l'elecció d'Obama fins a l'Spanish Revolution), que tenen com a base la pluralitat i la recerca d'ideals comuns; les identitats múltiples i els valors universals.

Els impactes de les migracions internacionals en la composició ètnica i cultural de la població europea, espanyola i catalana situen en el centre del debat la convivència d'aques-

ta pluralitat identitària i els processos de consens que implica. D'acord amb Solé i Sordé (3), la noció d'identitats múltiples respon a la necessitat de fer compatibles la defensa i el respecte als drets i valors universals amb identitats, tradicions i trajectòries culturals molt diverses, que formen part de la vida de les persones que integren les societats multiculturals. En la mateixa línia, l'economista premi Nobel Amartya Sen (4) argumenta que les identitats són plurals i, en una forta crítica a la concepció d'identitats úniques defensada per Samuel Huntington, destaca la necessitat d'un reconeixement dels múltiples compromisos i filiacions que els individus tenim. D'aquesta manera uneix les identitats individuals i col·lectives a processos de debat i de negociació constants, i a la participació en la presa de decisions.

En l'actualitat es fa evident que les ciències socials (CCSS) no poden analitzar les accions que duem a terme les persones de la mateixa manera que la biologia analitza la vida o la geologia, la terra. Però això no vol dir que no es

puguin analitzar científicament. En un intent d'assimilar-se a les ciències naturals, les CCSS i, per tant, els científics i científiques socials, han intentat comprendre la realitat de la qual ells també formen part, jerarquitzant els seus coneixements, situant-se per sobre de les persones que constitueixen el seu "objecte" d'estudi i generant, així, biaixos importants en les seves anàlisis. En aquest punt es fa especialment important tenir en compte que les persones ens identifiquem amb una gran pluralitat de

projectes, opcions, trets culturals i trajectòries de vida. La cultura no és estàtica ni un atribut homogeni, sinó que és canviant i es troba constantment influïda per altres cultures i realitats socials. La pluralitat d'identitats que generen les societats actuals fa possible situacions que trenquen amb molts dels estereotips que hem assumit i que són fruit d'una socialització homogeneïtzadora.

Així doncs, en CCSS, la científicitat i la comprensió del

Les societats multiculturals requereixen anàlisis que identifiquin els elements que contribueixen a la millora de la convivència i de les condicions de vida de les persones estudiades

PAPERS
d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A B R I L
2 0 1 1

7

TEMES A DEBAT

funcionament de les accions humanes no pot entendre's sense incorporar les anàlisis i interpretacions de les persones sobre i amb qui treballem. Autors de la talla d'Ulrich Beck² ja criticaven l'any 1994 la monopolització que el coneixement expert exerceix en aspectes clau de la vida dels individus (educació, salut, religió). Aquest monopoli fa invisibles les reflexions de les persones "no expertes", perdent-se així una informació i un coneixement de gran rellevància; no només per entendre millor el món en què vivim sinó també per buscar solucions que millorin les condicions de vida de totes les persones, especialment de les que tenen més risc d'exclusió social. La violència, per exemple, no s'explica per la diversitat cultural ni per l'arribada de persones de diferents orígens a societats occidentals com la nostra. Al contrari, una font important de conflicte són les resistències de les antigues estructures a cedir espais de poder a la nova ciutadania quan du a terme les seves reivindicacions.

Avui, a Catalunya, una dona pot ser feminista, musulmana, mare, activista pels drets humans, independentista... La noció d'identitats múltiples fa compatibles opcions molt diverses dins un mateix poble, nació, comunitat o família; però també en una mateixa persona. A més, fa explícita la possibilitat de canviar d'opció i d'anar incorporant noves maneres de viure i d'entendre el món. Tots aquests processos requereixen més diàleg i condicions més igualitàries, en definitiva més democràcia. En aquest context no és casualitat el sorgiment d'un moviment que reivindica "DemocràciaRealJa!", contribuint a consolidar el paper del diàleg davant la lògica del poder. L'augment del pes del diàleg en totes les esferes i dimensions de la societat (des dels processos de decisió personal, de comunitat, fins als partits polítics i institucions governamentals), va en detriment de la força d'estructures organitzades jeràrquicament. La Primavera Àrab i la Spanish Revolution han evidenciat

l'existència de maneres més dialògiques de funcionar: d'una banda augmenta el paper del diàleg en el seu funcionament, ja sigui a través de la xarxa o presencialment; de l'altra es tracta de moviments molt plurals i més horitzontals. Tenen capacitat i potencial per canviar, encara que sigui a llarg termini, les formes de fer jeràrquiques d'organismes on encara resisteix el llegat d'etapes històriques anteriors.

A principis de juliol, en una magnífica conferència plena de rigor científic, humanitat i il·lusió, Marshall Ganz (5), professor de la Kennedy School of Government de la Universitat de Harvard i peça clau en el triomf de la campanya que va portar Barak Obama a la presidència dels Estats Units, feia referència als "Mississippi eyes" amb els quals va aprendre a mirar la realitat als anys 50, de la mà dels més joves, durant el seu treball al moviment pels drets civils de Mississipi. També avui calen altres ulls i molt plurals, per analitzar i entendre les reivindicacions de milers de persones, moltes joves, que s'han guanyat el nom de Primavera Àrab. Les seves propostes fan compatibles islam i democràcia i ja han obligat molts analistes a canviar la seva mirada, trencant amb els esquemes d'anàlisi de realitats socials ja obsoletes.

NOTES

1. Touraine, Alain (1992) *Critique de la modernité*. Paris: Fayard.
2. Beck, Ulrich; Giddens, Anthony; Lash, Scott (1994) *Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. Cambridge: Polity Press.
3. Solé, Carlota i Sordé, Teresa (2008). Presentació "Identitats". *Revista Catalana de Sociologia*. Núm. 23, p. 5-9.
4. Sen, Amartya (2006), *Identity and violence: the illusion of destiny*. Nova York-Londres: W. W. Norton & Company.
5. Per més informació veure la pàgina web: <http://creaub.info/conference/>

PAPERS

d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A b r i l
2 0 1 1

8

Voluntariat immigrant

Bernat Oró

Ales nostres escoles i entitats vénen a aprendre cada any milers de persones d'origens molt diversos. Ja sabem que aquesta diversitat pot ser molt enriquidora per l'aprenentatge de tots i totes si la basem en el diàleg intercultural, però podem fer un pas més i apostar perquè aquestes persones que acaben d'arribar també puguin ser voluntàries dins les nostres aules.

Les diferents experiències d'èxit en educació de persones adultes així com la recerca científica internacional demostren com el voluntariat és un element clau que pot contribuir a la millora educativa. D'entrada, comptar amb persones voluntàries permet per una banda, tenir una oferta formativa més àmplia i per tant donar més oportunitats formatives a la gent dels nostres barris i pobles. I per l'altra, el fet que entrin varies persones adultes a la classe a més a més del dinamitzador, millora significativament la qualitat educativa i s'aprèn més, i més ràpid: podem organitzar l'aula amb grups interactius, hi ha més diversitat d'experiències i coneixements i es fomenta l'aprenentatge entre iguals i també la solidaritat.

El voluntariat pot provenir de móns molt diversos: persones participants antigues o actuals de l'escola o els seus familiars, veïns i veïnes del barri; persones que treballen a diferents universitats; persones de pràctiques que provenen de facultats i escoles universitàries, etc. D'entre tots aquests perfils, des de l'Escola de Persones Adultes de la Verneda-Sant Martí, impulssem i fomentem prioritàriament la col·laboració de les persones que s'han format en la pròpia Escola.

La Fatima, per exemple, va començar a l'Escola, l'any 2002, amb el grup de Neoelectors i va seguir estudiant fins a fer el Graduat en Educació Secundària. Paral·lelament, va anar descobrint que a l'Escola podia participar d'una manera activa al projecte aportant tot el que ella sap conjuntament amb els altres participants, i d'aquesta manera també es va anar implicant en el Grup de Dones de l'Escola (és un grup de dones participants que debaten i proposen sobre diferents temes relacionats amb la formació i la millo-

ra general de la situació de les dones) i des del mateix any que va arribar, ha participat en quasi tots els Congressos Estats i Internacionals d'Alfabetització i també als Congressos de Tertúlies Literàries Dialògiques. Fa dos anys, i quan la feina li ho va permetre, va animar-se a col·laborar al grup d'alfabetització de la nit, una experiència que li va omplir de sentit: *“Al fer de voluntària hi poses més atenció i tu també aprens de les altres persones. M'agrada molt perquè tu saps una cosa que ells no saben i ells saben una cosa que tu no saps, tu aprens d'ells i ells de tu”*. En aquest grup d'alfabetització hi participen moltes dones marroquines i el fet que ella estigués de col·laboradora va facilitar el seu aprenentatge: *“A vegades no saben el significat de les paraules, i tu els hi dones pistes en àrab perquè les puguin entendre”*.

Com veiem, una de les claus perquè moltes persones que vénen a aprendre després es queden a col·laborar es troba en l'ambient de les aules: un entorn d'ajudar-se es presta a què després la gent vulgui ajudar.

Un bon exemple d'això és en Jian, que va començar com a col·laborador de castellà oral i actualment és el

col·laborador de les classes de xinès. Un dia va anar a buscar la seva mare a l'Escola quan sortia del grup de castellà oral i els dos van decidir quedar-se al Grup Multicultural que es reunia just després (el Grup Multicultural és un espai on es troben persones de cultures i orígens diferents per tal d'intercanviar opinions sobre diferents temes que ells mateixos escullen). A partir de conèixer el Grup Multicultural, el Jian va conèixer l'Escola i en veure l'ambient de companyonia i que es necessari-

taven voluntaris no va trigar gens a decidir-se: *“Pensava, jo he après castellà doncs jo ara ensenyo, és compartir l'experiència i el coneixement. Si a mi m'han donat un coneixement ells tenen dret a tenir-lo”*. El com s'aprèn i les dinàmiques que es generen a la classes són, doncs, fonamentals per crear aquest clima de convivència i aprenentatge: *“Hi ha gent de molts països diferents i hi ha gent que té un nivell una mica més alt, altres més*

Les diferents experiències d'èxit en educació de persones adultes així com la recerca científica internacional demostren com el voluntariat és un element clau que pot contribuir a la millora educativa

PAPERS
d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A B R I L
2 0 1 1

9

TEMES A DEBAT

baix, però he tingut l'experiència que la gent que té més nivell ajuda a la que en té menys i així l'ambient de treball és més adequat i més adient". A més, per moltes persones de la mateixa cultura aquests col·laboradors esdevenen referents positius i canvia molt la motivació per aprendre: "Veuen un xinès que parla bé el castellà o el català, que tu has arribat fins aquest nivell i llavors veuen que ells també poden, ja es marquen aquest objectiu".

Les Escoles d'Adults són un dels primers punts d'arribada quan una persona immigrant arriba al nostre país, sobretot per aprendre la llengua. Com diu Baye, un voluntari del Senegal, trobar un espai de trobada, de relació, de solidaritat, ajuda que les persones que acaben d'arribar se sentin més acompanyades: "*La migració és una part molt dura de la vida de la persona que ho fa. Arribes a un lloc com la Verneda i et sents acollit, molt a gust amb tot el que estàs fent. És una gran família per mi i per això porto quasi 8 anys col·laborant amb tot el que puc*" (2). També és el cas d'en Vinod, un noi paquistanès que va arribar al nostre país l'any 2009 i que un dels primers llocs on va anar va ser a l'Escola per aprendre català i castellà. Des del primer moment, es va implicar al Grup Multicultural de l'Escola i a partir d'aquí, l'any següent ja es va oferir per fer de voluntari als cursos d'anglès inicial on continua. O el Naumon, paquistanès també, que després d'un curs de castellà oral i de participar en diferents activitats que organitzava l'Escola, es va animar a col·laborar en les classes d'informàtica perquè és la carrera que ell havia estudiat.

Aquesta realitat tant diversa que ens trobem a les nostres entitats i escoles l'hem de saber aprofitar perquè són recursos que poden ajudar molt a la millora de l'aprenentatge de tots i totes. És un bon exemple, com els participants de la tertúlia literària dialògica han animat a l'Antoine (un noi senegalès que va començar amb les classes de català i després va seguir amb la tertúlia) per ajudar a les classes de francès, com una manera de poder ensenyar el que ell sap i reforçar alhora el seu aprenentatge del català i del castellà. I és que, igual que el Vinod, o l'Antoine, moltes persones immigrants, tenen com a segona llengua l'anglès o el francès i aquest és un element molt interessant a tenir en compte. Des de fa dos anys, està tenint força èxit el projecte d'Intercanvi lingüístic entre els participants del castellà i català oral i els participants de l'anglès i el francès. Així, per exemple, una persona immigrant del Marroc que vol aprendre el català comparteix una hora de conversa amb una persona catalanoparlant que vol aprendre el francès, i totes dues fan al mateix temps de voluntaris i d'aprenents, creen un vincle de relació intercultural i aconsegueixen accelerar més l'aprenentatge de la llengua.

Però no tots són antics o actuals alumnes, gràcies a la difusió del boca a boca, molts veïns s'assabenten que molt a prop hi tenen un espai on col·laborar. Per exemple,

l'Amina és una noia marroquí de Vinaròs que ha estudiat la carrera de Traducció i Interpretació i que des de fa uns mesos viu a prop del barri. Mentre estava a l'atur tenia ganes de fer voluntariat i, a través d'una participant de l'Escola que és veïna seva, ens va conèixer i des de llavors ha col·laborat, a alfabetització i a la classe de la teòrica del carnet de conduir: "*Els xics i les xiques marroquines et pregunten i pots traduir bé, ells se senten més segurs i amb més confiança; veus que sempre volen que estiguis al seu costat per poder aprendre més les coses*". Ara està col·laborant a les classes d'anglès: "*M'agraden les classes, la gent, la multiculturalitat i la participació que hi ha*".

És important també que els nostres projectes educatius i socials estiguin oberts a la participació de tothom. Des del primer dia que un participant o un voluntari arriba a l'Escola ja pot aportar i decidir conjuntament amb els altres, sobre la gestió d'aquesta. En tots els espais de debat i decisió, a més, intentem que hi hagi voluntaris que tradueixin simultàniament el que es va dient perquè tothom vagi seguint les reunions i també pugui aportar i participar en igualtat. Ens trobem, així Consells de Centre amb intervencions en cinc llengües diferents i aquesta diversitat no és una dificultat ni una barrera, sinó una oportunitat per tenir més riquesa d'arguments.

És en aquest sentit, que creiem i apostem perquè la diversitat que ens trobem a les aules i al carrer també es reflecteixi en tots els òrgans de govern de l'Escola. Des de fa molts anys a les Juntes de les dues associacions que gestionen la nostra Escola, Àgora i Heura, hi ha persones de diferents cultures i en aquests moments, per exemple, tenim un president que és de l'Equador i una vicepresidenta que és del Marroc.

Les persones col·laboradores, doncs, tenen veu i vot en tots els òrgans de govern de l'Escola i fer de voluntari és alguna cosa més que col·laborar en una classe, arribes i ja pots participar activament en tot, és un funcionament que genera molta creació de sentit.

Aquest 2011 se celebra l'Any Europeu del Voluntariat, i és un bon moment per pensar com podem potenciar-lo a les nostres entitats i escoles. Com hem vist, el voluntariat genera molta riquesa i sobretot un major aprenentatge per l'alumnat. I la incorporació de voluntariat immigrant, a més, té un efecte molt important cap a l'entorn immediat, que hem de tenir molt present en l'època en què vivim: les persones d'altres cultures no són vistes com un problema sinó com una ajuda per aprendre més.

NOTES

1. http://utopiadream.info/ca/?page_id=18
2. *Babel en TVE - El reportaje: Una escuela de vida*. Reportatge sobre l'Escola d'Adults de la Verneda, emès per TVE el 31 de gener de 2010.

L'educació dels fills i les filles de les persones immigrants

C. Garcia Yeste, N. Martín, M. Sampé

Moltes de les persones immigrants que han arribat a Espanya durant els últims anys són els pares i mares de l'alumnat que omple les aules dels nostres centres educatius, actualment. En aquest sentit, diversos estudis mostren un augment progressiu dels percentatges d'alumnat immigrant a les aules. A Espanya, el nombre d'alumnat estranger no universitari ha passat de situar-se en 107.303 alumnes el curs 99-00 a una xifra de 762.746 en el 09-10 (MEC 2010).

Aquesta arribada contínua de persones provinents de diferents cultures ha provocat una deficiència en la previsió de mecanismes per poder donar resposta a les necessitats generades a les escoles i instituts del territori nacional.

Una resposta que, d'altra banda, és totalment necessària si tenim en compte que el recent informe PISA 2009 (OECD 2010) mostra que l'alumnat immigrant té un major índex de fracàs escolar que l'alumnat autòcton. En el context espanyol, el rendiment dels nois i noies autòctones se situa 56 punts per sobre del de l'alumnat immigrant. (OCDE 2010: 109).

Així doncs, és necessari realitzar una anàlisi de les problemàtiques que s'observen en aquest sentit i a les quals el professorat ha de fer front. Tot que n'hi ha moltes i molt diverses, es podrien agrupar de la següent manera: el fet de tenir una cultura diferent a la del país d'acollida, la incorporació tardana al sistema educatiu, el retard escolar que en molts casos ja tenen en el país d'origen, el desconeixement de la llengua, la concentració en centres de titularitat pública, l'heterogeneïtat del país d'origen i els problemes de disciplina, entre altres (CINECE, 2006).

Des del projecte d'investigació del Pla Nacional I+D+I: *La mejora de la convivencia y el aprendizaje en los centros educativos de primaria y secundaria con alumnado inmigrante* (1), desenvolupat per investigadors/es de set universitats espanyoles en cinc comunitats autònomes (Aragó, Catalunya, Galícia, Madrid i País Basc), s'han identificat pràctiques educatives que beneficien l'alumnat immigrant. Aquestes pràctiques inclouen la participació de les famílies.

D'acord amb Serradell i Racionero (2005), la participació i responsabilitat compartida del professorat, familiars, estudiants i de la comunitat en general, en entorns especialment desfavorits, milloren l'èxit escolar, sense discriminació de gènere, ètnia o ingressos. Així, el treball amb famílies i la introducció de programes de participació voluntària tenen una incidència directa en els nens i nenes i en els seus resultats acadèmics.

La participació de les famílies novingudes és imprescindible per superar el fracàs escolar. A diferència del que popularment es creu, aquestes famílies estan preocupa-

des per l'educació que rebran els seus fills/es en aquest nou país. Terren i Carrasco (2007) destaquen aquest interès enfront a la idea generalitzada que les famílies immigrants no es preocupen de l'educació dels seus fills i filles. Parteixen de la idea que l'experiència de l'emigració representa una enorme fe en els beneficis de l'educació del país al que es traslladen, la qual cosa fa que les famílies estiguin molt motivades per l'educació dels seus fills i filles. Molts familiars immigrants corroboren aquest fet exposant el desig que els seus fills/es estudiïn per tenir una vida millor que la que han tingut ells. Compten amb expectatives molt altes vers els fills i filles, la qual cosa reverteix en una major dedicació i esforç d'aquests per tal de complir-les i, alhora, responsabilitzar-se del seu propi procés educatiu.

Tenint en compte aquesta voluntat per a participar i col·laborar amb el centre, des del projecte *La mejora de la convivencia y el aprendizaje en los centros educativos de primaria y secundaria con alumnado inmigrante*, s'ha comprovat que existeix aquest vincle i que són moltes les famílies immigrants que entren a participar als centres educatius i a les aules, de manera totalment voluntària, moguts per aquest afany de millora i d'èxit educatiu.

Existeixen moltes i molt diverses formes de participar. Alguns exemples a destacar són la participació en grups interactius (2) o en les tertúlies literàries dialògiques (3). Ambdues accions suposen la introducció de referents de la pròpia cultura en el centre i, per tant, una visibilitat i representativitat de tots els col·lectius. Aquest fet augmenta la motivació dels nens i nenes en els estudis i produeix la interacció i la relació entre les famílies immigrants, la qual cosa genera una millora de la convivència i propicia la participació d'altres membres que per por, inseguretat o falta d'orientació, deixarien de participar de forma activa en el centre.

Un altre dels punts clau en la participació és la formació de familiars. Si ens centrem en dades de l'informe PISA 2009 (OCDE 2010: 89) observem que quan es considera la variable de nivell d'estudis dels pares i mares de l'alumnat, existeixen diferències molt notables entre les famílies que compten amb estudis primaris i les que en tenen de superiors. Així doncs, per a poder eradicar les desigualtats socials a través de l'educació, cal que les famílies es formin.

Un exemple d'aquest tipus de formació el trobem en les Comunitats d'Aprenentatge (4), on es demostra que la promoció de la formació de familiars a partir d'una àmplia gamma d'activitats permet superar les desigualtats socials (INCLUD-ED Consortium, 2009). Aquests espais són especialment importants per a les minories i els estudiants en desavantatge, ja que es basen en accions i programes

PAPERS
d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A B R I I
2 0 1 1

11

específics que tenen com a principi l'educació familiar, i com a objectiu final, l'èxit educatiu dels nens i nenes.

No obstant això, massa sovint es parla del desinterès o la manca d'implicació de les famílies, en els processos formatius. Contràriament al que es creu, la falta d'èxit en la formació de familiars no és causada per una falta d'interès per la seva part, sinó que en ocasions, les famílies desconeixen quins són els canals majoritaris per participar en els centres educatius. Si les escoles desenvolupen programes efectius per a les famílies, aquestes valoren més el participar i s'impliquen més, i això té un impacte en l'aprenentatge dels i les estudiants (Epstein, 1991). Així doncs, sembla imprescindible que es donin a conèixer les vies de participació i l'entrada de la comunitat al centre educatiu.

Des del projecte, s'ha observat aquesta relació, gairebé automàtica, entre la formació de familiars i l'incentiu a l'estudi dels seus fills i filles. L'exemple d'una mestra de primària de Catalunya ens ho demostra quan explica el canvi que va suposar a una alumna que li costava molt aprendre català com a nova llengua, el fet que els seus familiars haguessin vingut a aprendre'n a l'escola. L'esperit de superació, la

predisposició de cara als aprenentatges de la llengua per part de la nena i el seu canvi d'actitud van ser un reflex automàtic.

Una altra mestra de primària apunta que l'assistència de familiars dels alumnes a les sessions de formació que es desenvolupen des de l'escola, contribueix a l'augment de l'autoestima dels fills/es. Els mateixos nens/es reconeixen que volen aprendre més ràpid perquè els seus familiars també aprenen i, així ja no són els únics de casa que fan l'esforç; tots hi estan involucrats.

Així doncs, quan la família entra i participa al centre educatiu i a l'aula i, a més a més, realitza formació, es produeixen una sèrie de canvis que generen millores en l'aprenentatge de l'alumnat. D'altra banda, la implicació i la interrelació amb la resta de familiars i amb tots els agents educatius que intervenen en el procés educatiu incideix en la millora de la convivència.

C. Garcia Yeste, N. Martín, M. Sampé.
Departament de Pedagogia.
Universitat Rovira i Virgili

NOTES

1. La investigació té com a objectiu principal analitzar quins elements o pràctiques educatives incrementen el fracàs escolar i els problemes de convivència i quins estan afavorint l'èxit educatiu i la millora de la convivència en els centres educatius de primària i secundària obligatòria.

2. Els grups interactius són una forma d'organització d'aula a través de grups heterogenis mediat per una persona voluntària de la comunitat. Es proposen diverses activitats amb una durada aproximada de 20 minuts per a cada una. La diversitat de les interaccions per mitjà del diàleg igualitari, suposa un potencial per a l'acceleració de l'aprenentatge de tot l'alumnat i la millora de la convivència.

Consultat a: http://utopiadream.info/ca/?page_id=18

3. Les tertúlies literàries dialògiques són espais compartits de lectura que permeten un intercanvi enriquidor mitjançant l'aprenentatge dialògic. És a partir de les interaccions amb altres persones que es construeix nou coneixement i es contribueix a desenvolupar valors com la convivència, el respecte, la solidaritat...

Consultat a: http://utopiadream.info/ca/?page_id=79

4. Una comunitat d'aprenentatge és *"un projecte de transformació social i cultural d'un centre i del seu entorn per aconseguir una societat de la informació per a totes les persones, basada en l'aprenentatge dialògic, mitjançant una educació participativa de la comunitat, que es concreta en tots els seus espais, inclosa l'aula"* (Valls, 2000: 8).

Bibliografia

CNICE (2006) *Atención a la diversidad*. MEC.

Consultat el juny de 2011 a: http://w3.cnice.mec.es/recursos2/atencion_diversidad/

Epstein, J.L. (1991). Effects on student achievement of teacher practices of parent involvement. A Silvern (Ed.), *Literacy through family, community and school interaction* (261-276). Greenwich, CT: JAI Press.

INCLUD-ED Consortium. (October, 2009). *Actions for success in schools in Europe*. Brussels: Citizens and Governance in a Knowledge based Society. European Commission.

MEC (2010). *Datos y cifras. Curso escolar 2010/2011*. MEC. Consultat el juny de 2011 a:

<http://www.educacion.gob.es/dctm/ministerio/horizontales/prensa/documentos/2010/septiembre/datos-y-cifras-2010-2011.indd.pdf?documentId=0901e72b803eceed>

MEC (2010). *PISA 2009. Informe Español*. MEC. Secretaría de Estado de Educación y formación profesional.

Serradell, O. i Racionero, S. (2005). Antecedentes de las comunidades de aprendizaje. *Educación*, 35, 29-39.

Terren, E., i Carrasco, C. (2007). *Faith in school: immigrant families' attitudes towards education in Spain*. *International Studies in Sociology of Education*, 17(4), 389-406.

Valls, R. (2000). *Comunidades de Aprendizaje. Una práctica educativa de aprendizaje dialógico para la sociedad de la información*. Tesis doctoral no publicada. Universitat de Barcelona.

Matemàtiques per a tothom. L'eina *Inbalance*

Javier Díez-Palomar

Les matemàtiques són un dels àmbits de formació que treballem a les nostres escoles de persones adultes. Les orientacions pedagògiques i didàctiques recomanen establir vincles de connexió entre la vida quotidiana i l'ensenyament d'aquesta matèria, per tal que no esdevingui quelcom abstracte, desconnectat i sense sentit per a les persones que estan aprenent. De fet, la *creació de sentit* és un dels principals criteris que destaca l'enfocament de l'aprenentatge dialògic (Flecha, 1997), que és un referent científic internacional de com funciona l'ensenyament en l'àmbit de la l'educació de persones adultes. Des del punt de vista de la didàctica de la matemàtica, moltes vegades s'ha dit que les activitats han de tenir un lligam explícit amb la vida quotidiana, perquè sinó, no tenen sentit per a les persones que les estan aprenent (Freudenthal, 1973).

Tanmateix, quan busquem llibres o materials que, com a mestres, ens ajudin a organitzar la classe de matemàtiques, sovint en trobem amb un buit que hem d'omplir amb la nostra bona voluntat, recollint idees d'aquí i d'allà. Hi ha pocs manuals de matemàtiques per a persones adultes, i molts menys que responguin a un enfocament inclusiu i ple de sentit tal i com estem parlant en aquest article.

Inbalance és un projecte de recerca europeu que té com a objectiu principal la creació d'una base d'activitats de matemàtiques on-line, d'accés gratuït i obert per a tothom. El principal criteri d'aquestes activitats és que han de respondre a les necessitats de la vida quotidiana, i, per tant, cal que prenguin aquestes situacions com a context a partir del que proposar el treball d'un concepte concret. La web es de fàcil ús i recull més d'un centenar d'activitats agrupades per temàtiques, que corresponen a les competències matemàtiques establertes pels organismes oficials a nivell europeu i mundial. Les activitats es presenten en quatre grans famílies: nombres (que inclou les operacions aritmètiques bàsiques), raonament proporcional (fraccions, ràtios, nombres decimals), mesures (longitud, massa, volum, temps, di-

ner, etc.); i processament de la informació i resolució de problemes (dades, gràfiques, taules, etc.). Cada família conté activitats de diferents nivells de dificultat. Es presenta l'enunciat de l'activitat i, a partir d'aquí, les persones poden treballar juntes o separades, per tal de trobar la resposta. *Inbalance*, a més a més, en ser una eina oberta, també incorpora un sistema per tal que el propi grup classe, o la persona usuària, pugui introduir noves activitats, que altres persones facin servir per millorar la seva competència acadèmica de matemàtiques.

Les activitats que constitueixen part de la web d'*Inbalance* es contextualitzen sempre en situacions de la vida quotidiana, i serveixen com a punts de partida per reflexionar dialògicament sobre diferents nocions matemàtiques (proporcionalitat, resolució de problemes, ús de les operacions aritmètiques, pensament algebraic i funcional, etc.). En els tallers que s'han fet amb persones adultes que estan fent coneixements instrumentals o graduat, l'ús de la web d'*Inbalance* ha permès la creació d'espais de diàleg en els que les persones han treballat conjuntament per tal de trobar les respostes correctes a les diferents activitats proposades.

Les activitats que conté el banc d'exercicis de la pàgina web responen als nivells 1, 2 i 3 de la classificació educativa internacional estàndard (ISCED). Es poden trobar des d'exercicis per a persones que tot just comencen a alfabetitzar-se, com activitats que demanen una reflexió per trobar la resposta correcta. En tots els cassos, les situacions que es presenten són bones excuses per encetar un diàleg conjunt i solidari per aprendre tots plegats. El banc d'exercicis es gratuït. Només cal anar a la següent adreça web: <http://www.inbalance-online.eu/>, i un cop allà, crear un usuari i ja es poden fer servir directament les activitats. Que la visita sigui profitosa.

Javier Díez-Palomar. Universitat Autònoma de Barcelona.

Referències

- Flecha, R. (1997). *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: Paidós.
- Freudenthal, H. (1973). *Mathematics as an educational task*. Dordrecht: Kluwer.

This article is based on the Inbalance project, coordinated by Roc Midden Nederland. This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

Mares

Carme del Arco

Mares, és el nom d'un taller que es desenvolupa en el Centre Penitenciari de Wad-ras de Barcelona i que està dirigit a dones amb fills, que estan amb elles al Centre o estan fora amb la família extensa o amb Centres d'acollida. Aquest taller és conduït per professionals voluntaris.

La finalitat és crear un espai de comunicació en el qual cada mare pugui exposar els seus dubtes i les seves inquietuds respecte a les necessitats dels seus fills i com seguir sent mares malgrat la distància i la separació.

Es parteix de les seves experiències, de les dificultats pròpies i de les dels seus fills per establir un diàleg i una relació sincera; de com fer sentir als seus fills l'amor que tenen per ells i de com fer-se elles mateixes presents en el seu dia a dia; de com parlar de la causa de la separació; de les diferències que pot tenir la relació en funció de l'edat i de les necessitats dels fills.

Aquest Taller es duu a terme a través de l'Associació *Niños sin Barreras*, membre d'una organització anomenada

Eurochips amb seu a París i que s'estén per altres països europeus i que té com a principal comesa vetllar pels nens amb mares o pares a la presó. Entre les seves activitats destaquem els *Acompanyaments* (per a aquells nens, que per diferents motius tenen dificultats per a veure als seus pares a la presó) i el *Taller de Mares*, del que tracta aquesta presentació.

S'han observat els beneficis que proporciona aquest Taller tant per aquestes dones com per els seus fills. El fet de parlar del sofriment que produeix la separació, i que malgrat tot segueixen sent mares responsables, el reflexionar per superar el sentiment de culpabilitat, la necessitat d'estar presents en la vida dels seus fills, tant a nivell afectiu com escolar, les porta a trobar formes creatives i plenes d'imaginació per relacionar-se i continuar educant en la distància.

Carme del Arco. Niños sin Barreras.
www.ninossinbarreras.org

PAPERS
d'Educació de
Persones Adultes

Número 65
A b r i l
2 0 1 1

14

Legados. La historia de la segunda generación inmigrante Alejandro Portes, Ruben G. Rumbaut Hipatia Editorial, Barcelona. 2009.

Sempre s'ha dit que els Estats Units de Nord-Amèrica són una nació d'emigrants. Porter i Rumbaut ens mostren un aspecte de la immigració que no ha estat tan tractat ni és tan conegut entre nosaltres: la situació de la segona generació, és a dir els fills de les persones, les famílies, immigrades.

Abans d'entrar en el contingut del llibre, potser val la pena pensar en què significa per al nostre país i per Europa en general aquesta segona generació. Sens dubte, marcarà bona part del futur de les nostres ciutats, com hem vist ja en l'experiència d'una nació d'immigrants com és Catalunya. Si la primera onada és la dels pares i mares que vénen a treballar al nostre país, la segona serà la d'una nova ciutadania. De com es faci aquest procés en dependrà el que entre tots arribem a ser. Els exemples de França i el Regne Unit ens mostren la necessitat de posar en el centre de les preocupacions socials aquesta generació de ciutadans i ciutadanes. Però, com mostra *Legados*, les oportunitats que se'ns presenten són tant o més importants que els riscos que podria tenir una acollida mal treballada.

Un dels mèrits del llibre de Portes i Rumbaut és la capacitat d'unir les històries concretes de vida de persones i famílies, asiàtiques i hispanes, especialment amb les dades generals i les condicions socials, polítiques, econòmiques, familiars educatives, globals de la immigració. Aquesta barreja amplia i enriqueix la perspectiva de l'anàlisi i l'interès del llibre, fruit d'una investigació de 12 anys de feina.

Un dels conceptes fonamentals de l'obra de Portes i Rumbaut és el de l'assimilació segmentada, resultat tant del procés de la primera generació, com de les barreres amb què

es troben els joves quan volen adaptar-se al nou país, i dels recursos familiars i comunitaris per fer front a les barres a l'assimilació i participació. El resultat final és obert és obert i les històries d'èxit es barregen amb d'altres en les que la nova situació acaba desestructurant les famílies.

Potser fa una anys aquest llibre ens hauria semblat una anàlisi purament típica dels Estats Units. Ara la nostra lectura ens porta, no a Florida o Califòrnia, sinó als nostres barris i pobles, a entendre molt més bé els factors, les influències, les tensions, les pors i les esperances que estan actuant cada dia entre nosaltres. I el paper que, des de la societat d'acollida, tenim per aconseguir un societat molt més rica en la diversitat i en les possibilitats socials i econòmiques que aquestes persones ens proporcionen.

Legados, científicament i humana, es segurament el millor llibre que s'ha fet sobre la immigració i en especial sobre la segona generació immigrant, aquella que alguns diuen que és i no és, que s'està creant una nova identitat. De com sigui aquesta en dependrà el seu èxit, però també el nostre.

Només un comentari final. Si aquest llibre és recomanable per a persones interessades en la nostra societat, educadores i educadors, responsables de serveis a les persones, etc. ho és encara més per a responsables polítics. Tot-hom hi podrà trobar una cura contra la demagògia, la lleugeresa i el racisme amb què sovint es tracta la immigració. Al capdavant aquest llibre, fet de ciència i humanisme, és una de les millors eines que podem tenir per la reflexió i l'acció de construir una nova ciutadania per a la societat del present i del futur.

P A P E R S

Número 65

Abril 2011

AQUESTA REVISTA ES PUBLICA
QUADRIMESTRALMENT